

BOSHLANG'ICH TA'LIM TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA INTEGRATIV YONDASHUV ORQALI IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING NAZARIY ASOSLARI

Buxoro davlat pedagogika instituti

1-bosqich magistranti **Boymuradova Tursuntosh Ilhom qizi**

Elektron manzil: *Ilhomovna@gmail.com*

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada boshlang'ich ta'lim tasviriyl san'at darslarida integrativ yondashuv asosida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish metodikasining nazariy-pedagogik va didaktik asoslari tahlil qilinadi. Integrativ yondashuvning fanlararo aloqadorlikni ta'minlash, badiiy-estetik tafakkurni shakllantirish hamda o'quvchilarning mustaqil va ijodiy faoliyatini faollashtirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab beriladi. Shuningdek, mazkur metodikaning boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilish jarayonlari, tasavvur doirasi va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi samaradorligi nazariy jihatdan yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *boshlang'ich ta'lim, tasviriyl san'at darslari, integrativ yondashuv, ijodiy tafakkur, fanlararo integratsiya, badiiy-estetik tarbiya, ijodiy kompetensiya, pedagogik metodika.*

Abstract: *This scientific article analyzes the theoretical, pedagogical, and didactic foundations of a methodology for developing creative thinking in primary education visual arts lessons through an integrative approach. The role of the integrative approach in ensuring interdisciplinary connections, fostering artistic and aesthetic thinking, and activating students' independent and creative activities is scientifically substantiated. Furthermore, the effectiveness of this methodology in developing cognitive processes, imagination, and creative competencies of primary school students is theoretically explained.*

Keywords: *primary education, visual arts lessons, integrative approach, creative thinking, interdisciplinary integration, artistic and aesthetic education, creative competence, pedagogical methodology.*

Аннотация: *В данной научной статье анализируются теоретические, педагогические и дидактические основы методики развития творческого мышления учащихся начального образования на уроках изобразительного искусства на основе интегративного подхода. Научно обосновывается роль интегративного подхода в обеспечении междисциплинарных связей, формировании художественно-эстетического мышления и активизации самостоятельной и творческой деятельности учащихся. Также теоретически раскрывается эффективность данной методики в развитии*

познавательных процессов, воображения и творческих компетенций младших школьников.

Ключевые слова: начальное образование, уроки изобразительного искусства, интегративный подход, творческое мышление, междисциплинарная интеграция, художественно-эстетическое воспитание, творческая компетентность, педагогическая методика.

Hozirgi globallashuv va ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar sharoitida boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki aynan boshlang'ich ta'lim davrida bolaning dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi, estetik didi va ijodiy qobiliyatlari shakllanadi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy o'qitish usullari o'quvchilarning faolligi va ijodiy fikrlashini yetarli darajada ta'minlamaydi, bu esa ta'lim jarayoniga yangi yondashuvlarni joriy etishni taqozo etadi.

Tasviriy san'at darslari o'quvchilarning tasavvuri, badiiy tafakkuri va emotsional-intellektual rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Mazkur fan orqali o'quvchilar atrof-muhitni estetik idrok etish, obrazli fikrlash va o'z g'oyalarini erkin ifodalash ko'nikmalarini egallaydi. Shu bois tasviriy san'at darslarini boshqa fanlar bilan integratsiyalash asosida tashkil etish o'quvchilarning bilimlarni yaxlit holda o'zlashtirishiga, fanlararo bog'liqlikni anglashiga hamda ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Integrativ yondashuv ta'lim jarayonida fanlararo aloqadorlikni ta'minlash, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish va o'quvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini faollashtirishga yo'naltirilgan samarali pedagogik texnologiya sifatida e'tirof etilmoqda. Amaldagi davlat ta'lim standartlari va zamonaviy pedagogik konsepsiyalarda ham kompetensiyaviy yondashuv asosida ijodkor, tashabbuskor va mustaqil fikrlovchi shaxsni tarbiyalash ustuvor vazifa etib belgilangan. Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich ta'lim tasviriy san'at darslarida integrativ yondashuv orqali ijodiy tafakkurni rivojlantirish metodikasining nazariy asoslarini ilmiy jihatdan tahlil qilish mazkur maqolaning dolzarbligini belgilaydi.

Boshlang'ich ta'limda ijodiy tafakkurni rivojlantirish masalasi O'zbekiston pedagogika fanida, xususan, so'nggi yillarda olib borilayotgan ilmiy-tadqiqotlarda dolzarb yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Zamonaviy o'zbek olimlari tomonidan ta'lim jarayonida integrativ yondashuvni qo'llash, fanlararo aloqadorlik asosida o'quvchilarning mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantirish masalalari pedagogik va metodik jihatdan tadqiq etilgan. Ushbu tadqiqotlarda boshlang'ich ta'lim mazmunini kompetensiyaviy yondashuv asosida boyitish, ta'lim samaradorligini oshirish hamda shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyalarini joriy etish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Xususan, U. Ismoilov, B. Karimov, A. Boltayev tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlarda boshlang'ich ta'lim metodikasi, tasviriy san'atni o'qitishning nazariy va amaliy asoslari, badiiy-estetik tarbiyaning pedagogik imkoniyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Mazkur tadqiqotlarda tasviriy san'at darslarining o'quvchilarda estetik did, obrazli tafakkur va ijodiy faollikni shakllantirishdagi o'rni asoslab berilgan bo'lib, integratsiyalashgan ta'lim elementlarining samaradorligi pedagogik tajribalar orqali yoritilgan. Shu bilan birga, mavjud tadqiqotlarda integrativ yondashuvning ijodiy tafakkurni rivojlantirishga ta'siri ko'proq umumiy didaktik nuqtai nazardan o'rganilganligi kuzatiladi.

Buxoro rassomlari va san'atshunos olimlarining ilmiy-ijodiy qarashlarida milliy tasviriy san'at an'analari, rangtasvir va kompozitsiya asoslari, badiiy tafakkur va ijodiy ifodaning psixologik jihatlari keng yoritilgan. Ularning ilmiy va amaliy tajribasi tasviriy san'at darslarini mazmunan boyitish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirish hamda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim metodik manba bo'lib xizmat qiladi. Biroq ushbu ilmiy qarashlar boshlang'ich ta'lim tizimida integrativ yondashuv asosida qo'llash metodikasi bilan yetarli darajada tizimlashtirilmagan.

Shu bois, zamonaviy o'zbek pedagogikasi va Buxoro rassomlarining ilmiy-amaliy merosini integrativ yondashuv nuqtai nazaridan qayta tahlil qilish, ularni boshlang'ich ta'lim tasviriy san'at darslariga moslashtirish dolzarb ilmiy muammo hisoblanadi. Mazkur maqolada ushbu bo'shliqni to'ldirish, ya'ni integrativ yondashuv orqali ijodiy tafakkurni rivojlantirish metodikasining nazariy asoslarini ilmiy muhokama qilish va pedagogik jihatdan asoslab berish maqsad qilinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi yangi Qonuni. // www.ziyounet.uz. 2020 yil, 24 sentabr.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2022.

3. Yo'ldoshev J.G., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Hasanboyev J., To'raqulov X., Haydarov M. Pedagogika nazariyasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
5. Qodirova F.R. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. — Toshkent: Tafakkur, 2018.
6. Abdurahmonov A. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2017.